

УДК 159.923.2

DOI <https://doi.org/10.30970/PS.2023.16.1>

ПРОЦЕСУАЛЬНІСТЬ ВНУТРІШНЬОГО МОВЛЕННЯ ЯК ІНТЕРНАЛЬНА ДАНИСТЬ ОСОБИСТОСТІ

Леонід Велитченко

*Міжнародний гуманітарний університет,
Фонтанська дорога, 33, м. Одеса, Україна, 65009
e-mail: leonidvelitchenko@gmail.com*

На основі судження про постійну внутрішньо мовленнєву активність, в якій відбувається предметність життєдіяльності індивіда у кожний момент часу стверджується про неї як про репрезентанта особистісних механізмів і, отже, як особистості в цілому. Вихід глибинного на поверхню розгорнутої ментальної активності щодо подій при виникненні неузгодженості між індивідуальною свідомістю та фактами реальної дійсності вказує на безпосередню ментальну «тканину» переживання індивідом своєї буттєвості і як особи, і як особистості. Наголошується значущість літературознавчих робіт для більш конкретизованої термінологічної прив'язки щодо міркувань про процеси внутрішньої мовленнєвої активності у термінах внутрішнього монологу, аутодіалогу, «потоків свідомості» як ментальну репрезентацію особистості у тому чи іншому контексті життєдіяльних ситуацій. Стверджується про існування у внутрішній мовленнєвій активності таких різноспрямованих тенденцій, як психологічний континуум, що формується (зовнішнє формує внутрішнє) і такий, що формує (внутрішнє формує внутрішнє). Особливо підкреслюється значення мовленнєвого відтворення обставин, які мають пряме відношення до самовідчуття індивіда як особистості в контексті самооцінки і рівня домагань, у вигляді відповідних інтернальних особистісних наративів, де індивід постає як автор усномовного тексту, який не тільки інтерпретує подію, а й розставляє такі акценти, щоб вони найбільш точно і вигідно для нього в оцінному плані висловили його уявлення про себе. Обґрунтовується дослідницький прийом, аналогічний методології тесту незакінчених речень, для отримання узагальненого текстового опосередкування типової для даної особи внутрішньої мовної діяльності. Описано можливість отримання конкретних емпіричних відомостей про семантичну систему досліджуваних осіб.

Ключові слова: особистість, свідомість, внутрішнє мовлення, внутрішній діалог, наратив.

Вступ. В даний час в психології особистості досить чітко проглядається тенденція до її вивчення в постнекласичній парадигмі шляхом звернення до наративної психології [16], в якій вона постає як творець мовних текстів, що відображають її поведінкові настанови різної складності та розгорнутості.

Якщо розглядати поняття особистості – одну з базових категорій психології – у плані виявлення її сутнісних ознак із зверненням до простору суб'єкт-суб'єктних відносин, то наша увага неминує звертатися на поведінкові паттерни, що спираються на відповідні інтернальні утворення, перелік яких подається в теорії з тим чи іншим ступенем опрацьованої системності, зверненої до явищ на перетині об'єктивної (комунікативно-інтерактивна ситуація) та суб'єктивної реальності (перцептивно-репрезентативний образ ситуації) у вигляді деякої послідовності суджень різної повноти та розгорнутості, в яких індивід одночасно і моделює, і тут же здійснює свою поведінку, вносячи за необхідністю до неї ті чи інші поправки по ходу інтеракцій.

При такій постановці питання про мовлення як основний механізм здійснення індивідом своїх особистісних функцій ми повинні обов'язково розмежувати перманентно

здійснювану внутрішньомовну активність, не підвладну сторонньому контролюванню, та підігнану під відому нормативність мовленнєву діяльність, підпорядковану завданню комунікативно-інтерактивних відносин. Сказане дає нам підставу для судження про внутрішньомовленнєву активність, як ментальну основу прагматичних (суб'єкт-об'єктних) та особистісних (суб'єкт-суб'єктних) аспектів у життєдіяльності індивіда, в якій відбувається створення різних інтернальних особистісних утворень, що визначають її своєрідність.

Мета статті полягає в обговоренні теоретичних засад як базису для створення психодіагностичної процедури, за допомогою якої можна було б відтворити особливості точної внутрішньомовної активності особистості як її мовленнєву репрезентацію.

Виклад основного матеріалу. Факт постійної мовленнєвої активності, здійснюваної в руслі діалогічності свідомості як континуум внутрішніх діалогів, що відбивають предметну канву життєдіяльності індивіда у кожний момент часу, наводить на думку про неї не просто як репрезентанта глибинних особистісних механізмів, а як про явище рівнозначне, в принципі, особистості в цілому.

Сказане якнайкраще відбито у словосполученні «мовна особистість», у тому чи іншому вигляді згадуваному у відповідних контекстах різними дослідниками, що отримало формульовальну визначеність у відповідному понятті із зазначенням родового поняття «людина» та видових відмінностей, пов'язаних з ідеєю створення текстів різного ступеня складності за допомогою відповідних мовних засобів, що сходять до індивідуального досвіду в процесі соціалізації та засвоєння у зв'язку з цим норм та еталонів рідної мови [3, с. 80].

Відштовхуючись від словосполучення «створення текстів», як найбільш істотної ознаки в понятті «мовна особистість», ми з повним правом можемо поняття мовної особистості відтворити за допомогою теоретичного конструкту «людина, що розмовляє» на кшталт конструкту «людина, що грає» [7], наполягаючи на значенні наративів як виходу на поверхню того, що відбувається і відбувалося в розгорнутій ментальній активності індивіда щодо подій, які мають особистісну значущість, у разі виникнення певного дисонансу між максимами індивідуальної свідомості та фактами реальної дійсності.

Вважаючи, що будь-яка неузгодженість у системі «зовнішнє – внутрішнє» є поштовхом для пошуку відновлення рівноваги за рахунок знаходження компромісного або квазі-компромісного рішення як продукту вирішення діалектичного протиріччя, якому передує відповідна активність у внутрішньому мовленні, ми можемо стверджувати, що створений зрештою текст був багаторазово «програний» перед уявним комунікантом або перед власним діалогічним «Я», що, власне, і є мовленнєвою основою особистості як функціонального атрибуту суб'єкта.

Якщо абстрагуватися від розуміння особистості в її безпосередній буттєвій даності і зосередити увагу на вибудовуванні імпліцитних дискурсів з приводу подій, що відбуваються або відбулися, то особистість вже відкривається як деяка система текстів, тематика яких обертається навколо деякої найважливішої теми – «істини буття» (М. Гайдеггер), що співвідноситься з особистісними смислами індивіда [4].

Така постановка проблеми особистості певною мірою співзвучна з поняттям «наративна ідентичність» П. Рікера, де особистість виступає як персонаж розказаної історії [8], що апелює до свого минулого досвіду у світлі своїх уявлень про належне, будучи, по суті, об'єктом наративної психології, що розглядає людину як оповідача своєї власної історії у контексті відповідних діалогічних відносин [2].

Дуже привабливий у цьому плані і концепт «життя як наратив» [20] і, отже, як текст, який, будучи ретроспективно розглянутим, дає можливість простежити змістовну і процесуальну наповненість як окремих відтинків життєвого шляху, так і життя в цілому, що має

деякі спільні риси з особистістю, що відтворюється за допомогою біографічного методу, де визначаються причиннонаслідкові зв'язки подій та переходи з однієї статусної позиції на іншу [1], або у щоденнику, в якому нотуються явища особистого життя [19].

Якщо ж увагу зосередити на безпосередній ментальній «тканині», яка є психологічною основою переживання індивідом своєї буттєвості і як особи, і як особистості, то ми необхідним чином приходимо до висновку про необхідність включення до наших міркувань понять, за допомогою яких відтворюється ідея внутрішньої мовленнєвої активності, де, власне, і існує контекст самосвідомісних процесів.

Однією з ознак внутрішнього мовлення є її предикативність, згорнутість, певна граматична аморфність, фрагментарність [6]. Звертаючись до літературознавчих робіт, де внутрішнє мовлення літературного героя аналізується у термінах внутрішнього монологу (ланцюжок роздумів персонажа із залученням додаткових тематичних предикатів), аутодіалогу (відтворення протилежних позицій у цілісному «Я» індивіда), «потоків свідомості» (відображення власного внутрішнього мовлення того чи іншого персонажа з наголосом на недискретному характері мислення) [11, с. 164], ми отримуємо можливість більш конкретизованої термінологічної прив'язки щодо міркувань про процеси внутрішньої мовленнєвої активності як ментальну репрезентацію особистості у тому чи іншому контексті життєдіяльних ситуацій у термінах внутрішнього діалогу як одного із способів «перетворення емоційно насичених, особистісно та інтелектуально значущих смислів свідомості» [15].

У внутрішньому мовленні, яке передає точне уявлення про персонажа літературного твору, виділяють такі його види, як просте внутрішнє репліціювання (переривання чужої мови власними репліками як потяг до зовнішнього діалогу), внутрішній монолог (одностороння мовленнєва взаємодія з самим собою, сфокусована на кінцевому результаті своїх роздумів при збереженні єдиної теми) та внутрішній діалог (вираження в мовленні одночасно різних точок зору) [10]. На нашу думку, і в звичайному спілкуванні у нас виникають моменти, коли ми, у чомусь не погоджуючись із співрозмовником, подумки перебиваємо його, ставимо йому запитання, самі ж відповідаючи на них.

Вважаємо за необхідне розрізнити в понятті внутрішнього мовлення його прояви в комунікації та аутокомунікації. У першому випадку воно є відображенням особливостей соціальної перцепції, пов'язаної з явищами атракції, установки, симпатій та ін., а також як результат сприйняття та породження усномовного повідомлення, в якому проявляється взаємовизначуваність тексту та підтексту [12, с. 46], прогнозування кожного елемента на основі цілого, що апперципується. У другому випадку внутрішнє мовлення є видом діалогу в акті аутокомунікації, в якому він постає, як: а) діалог-співставлення прогнозованого та фактично одержуваного; б) діалог-міркування з приводу зрозумілого та незрозумілого; в) діалог-оцінка логічності, образності та ін. суджень; г) діалог-оцінка особистості іншого комунікатора.

В цілому, внутрішній діалог є внутрішнім мовленням, предметом якого виступають значущі для самої людини явища та ситуації її життєдіяльності. Оскільки внутрішнє мовлення є знаковим компонентом свідомості, в якому визначається ставлення індивіда до явищ, остільки можна вважати, що внутрішні діалоги є виразом ставлення індивіда до подій та ситуацій його життєдіяльності. Зазначена властивість якнайкраще розкриває ідею внутрішнього мульти-діалогу як засобу розгортання «ставленнєвої» ментальної активності.

Звернувшись до уявлення про свідомісні процеси, представлені в нашій опозиційній моделі свідомості [5], в якій розведені явища зовнішнього та внутрішнього планів, що викликаються безпосередньо сприйняттями (перцепції, мовні побудови навколо них,

пов'язані з ними відповідно образи-концепти, що породжують ті чи інші почуття) або їх представленістю в минулому досвіді (образи-уявлення, узагальнення, засновані на них і включені у відповідні поняття та використовувані як основа ціннісної системи особистості), ми отримуємо можливість сформулювати судження про відповідну внутрішню мовленнєву активність (внутрішні діалоги), як знаковий (мовний) репрезентант особистості в цілому, де з особливою виразністю проявляється його «ставленнєва» позиція як особистості.

Слідуючи уявленню про структуру свідомості, що міститься в її опозиційній моделі, ми можемо весь процес мовленнєвої активності зобразити, як процесуальну одномоментність: а) перцептивного; б) позначення словом; в) звернення до минулого досвіду; г) відповідних почуттів, пов'язаних з ними. Мовленнєва активність, як інтернальний процес обертається, в основному, навколо того, що викликане тими чи іншими подіями (комунікативно-інтерактивними обставинами) з використанням в якості оцінювальних орієнтирів власної ціннісної системи, як основи особистісних смислів у розрізі доступної індивіду мовної та понятійної культури.

Розмірковуючи в такому ключі, ми необхідним чином приходимо до висновку про існування двох різноспрямованих тенденцій у внутрішній мовній активності, які ми позначаємо такими словосполученнями, як психологічний континуум, що формується (зовнішнє формує внутрішнє) і такий, що формує (внутрішнє формує внутрішнє).

Якщо розглядати суб'єктивну реальність як психологічний континуум, що формується при сприйнятті об'єктивних ситуацій буття, то ми повинні виділити ряд обставин, які в тих чи інших випадках комунікації та аутокомунікації супроводжуються відповідними внутрішніми процесами, що приводять у кожний момент часу до результируючих узагальнень.

Ми розглядаємо таку послідовність вражень та роздумів про них у внутрішньому мовленні як створення низки внутрішньомовних текстів, що слугують основою відповідних ним ментальним узагальненням і, як наслідок, особистісним соціальним установкам, що визначають готовність індивіда до відповідної їм поведінки, яка, демонструючи ті чи інші ознаки особисті, розкриває її поведінкову сутність. Вбачаючи в поведінковій сутності індивіда (способи задоволення соціальних потреб, індивідуальне реагування на ситуацію, міра прийняття групових норм, рівень адаптації до соціального середовища, система диспозиційних утворень) [13, с. 26] попередню ментальну діяльність, ми повинні особливо підкреслити значення мовленнєвого відтворення обставин, які мають пряме відношення до самовідчуття індивіда як особистості в контексті самооцінки і рівня домагань у вигляді відповідних інтернальних особистісних нарративів.

Сказане означає, що інтернальна мовленнєва активність, що виникає з приводу тих чи інших подій, які викликають у індивіда емоційний відгук і, запускають, природно, ставленнєву функцію свідомості, спонукає його до створення міні-текстів, які згодом перетворюються на деякий узагальнюючий текст із ознаками гіпертексту («система текстових одиниць, представлених не в лінійній послідовності, а як множинність зв'язків та переходів») [17, с. 103], зібраний з окремих міні-текстів, розташованих у часі соціумної та буттєвої практики індивіда.

Слід зазначити, що мовленнєвий супровід перцептивних актів у ситуаціях активності: а) формує індивідуальну систему вербалізації, в рамках якої формуються судження та узагальнення (знаковий рівень свідомості); б) породжує індивідуальну лексико-семантичну систему як умову існування понять (семантичний рівень свідомості); в) викликає відповідний емоційний відгук на їх елементи як значущі та бажані атрибути своєї майбутньої суб'єктності (смісловий рівень свідомості) [5]. Розмірковуючи в такому ключі,

ми не можемо не згадати про мовну та загальну культуру [18] мислячого індивіда, яка не може не впливати на відповідні узагальнення, що виникають у результаті побудови таких текстів.

Якщо ж суб'єктивну реальність розглядати як психологічний континуум, що формує особистість в процесі її роздумів про буття і, отже, її мовленнєвої активності, то ми маємо відзначити, що репрезентативний образ сприйняття як компонент досвіду проектується на сприйманий об'єкт, будучи причиною суб'єктивно диференційованого його відображення та створення власного мовного продукту на основі системи вербалізації суб'єктивних істин. Поняття, що присутні у лексико-семантичній системі індивіда, які, власне, і визначають його мовну та загальну культуру [18], застосовуються для приписування ознак значимим елементам ситуацій активності. Значущі атрибути та функції суб'єктивності визначають ставлення індивіда до елементів ситуації активності та особливості його вираження.

Вбачаючи в мовній культурі реципрокні відношення причини та наслідку, ми маємо, проте, відвести належне місце переживанню індивідом своєї власної суб'єктивності, що сходить до імперативів самозбереження та самоствердження людини як біосоціальної істоти в руслі суб'єктивної раціональності, яка розуміється нами як індивідуальне трактування індивідом власної буттєвості у світлі індивідуального концепту буття.

Розглядаючи предмет нашого аналізу в руслі концепту «людина, що розповідає», як якийсь постійно діючий феномен «*homo loquens*», в якій ми особливо підкреслюємо постійність процесу нарації з приводу тієї чи іншої хоч трохи значущої події, ми повинні відзначити як найбільш істотну ознаку момент «виходу на поверхню» суб'єктивної реальності у вигляді вербалізації конкретизованих «смислових продуктів», що підкреслюють ті чи інші особистісні смисли наратора, розташовані, як правило, навколо ідеї його власного «Я», взятого в контексті його основних буттєвих відношень.

Представленість суб'єктивної реальності у вигляді буттєвих концептів – узагальної характеристики типових ситуацій життєдіяльності людини, що утворюють суб'єктивний сенс її існування як особистості – формує основу для наративного відтворення тих чи інших ситуацій міжособистісного спілкування та комунікації.

У цих оповідах індивід постає як автор усномовного тексту, який не тільки інтерпретує подію, що відбулася, відповідно до своєї Я-концепції і системи особистісних смислів, а й розставляє такі акценти, щоб вони найбільш точно і вигідно для нього в оцінному плані висловили його уявлення про себе згідно з власною картиною світосприйняття.

Категорія смислу не просто вказує на вибіркове ставлення індивіда до тих чи інших параметрів як цінних, але також і на очікування бути оціненим за цими ж параметрами з боку особистісно значущого соціуму. Явища рефлексії та самопізнання у значенні компонентів самодетермінації [9], будучи розглянутими в контексті наших міркувань про внутрішню мовленнєву активність, дають нам можливість з більшою визначеністю підійти до її розгляду як мовленнєвої репрезентації особистості, відзначаючи у ній такі процеси, як усвідомлення своїх почуттів та емоцій, мислення, поведінки у ретро- і перспективному значенні з прицілом на управління своїми поведінковими діями.

Вважаючи, що процес рефлексування, який виникає в індивіда як його відповідь на деяку неузгодженість між вихідним наміром і результатом, що отримується в комунікації, інтеракціях, розв'язанні завдання тощо, є, по суті справи, вирішенням діалектичного протиріччя у межах відповідної функціональної системи (П.К.Анохін) у вигляді розгортання мовленнєвої діяльності, даної до цього у вигляді деякого синтетичного процесу, в якому всі його компоненти представлені в одномоментній єдності, ми можемо, природно, з першою часткою умовності, вважати, що у рефлексуванні представлені, у принципі, всі ознаки, виділені різними авторами, залежно від своїх теоретичних позицій щодо рефлексії, як

предмета дослідження – і як спостереження розуму за своєю діяльністю (Дж. Локк), і як реконструкція і проектування свого «Я» (С.Л. Рубінштейн), і як усвідомлення логічного зв'язку об'єкта і спрямованої на нього дії (Ж. Піаже), і як адекватна самооцінка з позиції іншої людини (Ю.М. Кулюткін, В.П. Бездухов), і як усвідомлення і презентування власного внутрішнього світу собі самому (А.В.Карпов) тощо [14].

Будучи, по суті, синтетичним процесом, що сягає рефлексивного досвіду самовідображення в різних буттєвих контекстах, внутрішнє мовлення може розглядатися як основа відповідних буттєвих концептів, у яких відбито поведінкову сутність особистості як такої з огляду на особливості її активності, що продиктовані системою особистісних смислів та особливостями соціумного середовища.

Так, наприклад, використовуючи принцип незакінчених речень, і пропонуючи досліджуваному скласти протягом короткого обмеженого часу оповідь з початком «Одного разу...», ми отримуємо узагальнене текстове опосередкування типової йому внутрішньої мовної діяльності. Вважаємо, що такі нарації, будучи показником особливостей буттєвих концептів, можуть бути використані як мовна основа для судження про особистість їхнього автора.

Вважаємо, що як стимульний початок нарації можна використовувати поодинокі завдання з тесту незакінчених речень, які стосуються тих моментів, які визначають відповідні установки індивіда. Однак, у цьому випадку будуть задіяні парціальні компоненти загальної спрямованості індивіда, які сягають його минулого досвіду.

Оскільки нас цікавить загальний текст, як продукт внутрішньої мовної активності протягом досить тривалого періоду часу, ми повинні текст «Одного разу» продовжити за допомогою додаткових текстів, як відповідь на пропозицію створювати ще й ще нові тексти за аналогією з першим, найбільш безпосереднім виразом особистісної установки, що вже склалася, щодо найбільш виразної частини свого минулого досвіду.

Звертаючись до змісту мовних функцій, представлених у складі семантичної системи, спроектованої на стиль спілкування, типи інтеракцій, статусні стосунки, групову динаміку, а також на самовираження та самоствердження особи у ній, що здійснюються на основі комунікативних навичок в інтеракціях та спілкуванні і засвідчують його соціальний та психологічний статус, ми маємо вказати на такі її аспекти, як: а) номінативний (відображає суттєві зв'язки та відношення дійсності; характеризує відмінні риси лексико-семантичної системи індивіда; використовується в усвідомленні та структуриванні ситуацій у діяльності та спілкуванні); б) предикативний (суттєві характеристики практичних, пізнавальних, комунікативних процесів; визначає специфіку виділення властивостей та відображення їх у лексико-семантичній системі) та оціночний (оцінна, експресивна лексика; синтаксичні засоби оціночної модальності; вказує на ступінь відповідності належного та фактичного).

Ґрунтуючись на опозиційній моделі свідомості [5], в якій мовні узагальнення виступають не тільки основою формування понятійно-ціннісної системи особистості, але і є її відповідним репрезентантом, ми можемо на основі списку слів, складеного досліджуваним відповідно вимоги написати їх якнайбільше в межах обмеженого періоду часу, наприклад, за 5 хвилин, отримати зразок мовної продукції, що найчастіше вживається ним (досліджуваним) у його мовленнєвій діяльності, утворюючи цим самим не тільки основу його міркувань, а й мовленнєве осереддя його особистості взагалі з відповідними номінативними, предикативними та оціночними відтінками.

Висновки. Предметність життєдіяльності індивіда супроводжується ментальною активністю, мовленнєві ознаки якої вказують на особливості переживання індивідом своєї буттєвості і як особи, і як особистості. Мовлення не тільки формує образ сприйманої дійсності, але й бере участь у його подальшій трансформації як основи суб'єктивної реальності

індивіда з наголосом на його самооцінці та рівні домагань. Внутрішня мовленнєва діяльність індивіда служить основою для його змістовних і семантичних узагальнень, що виявляються за допомогою проєктивної методики, спрямованої на створення тексту «Одного разу», а також одержання переліку лексичних одиниць, що входять до складу його активного авторського словника.

Список використаної літератури

1. Алексенцева-Тімченко К. С., Мельніков А.С. Біографічний метод як інструмент соціологічного дослідження. *Правове життя сучасної України*: у 3 т.: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 15 трав. 2020 р.). Одеса: Гельветика, 2020. Т. 1. С. 269–271.
2. Андреева Я.Ф., Поліщук О.М. Діалог внутрішнього світу особистості. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*, III (32), Issue: 63, 2015. С. 69–72.
3. Бородіна Н., Каленюк С. Формування мовної особистості учнів як провідне завдання лінгвістичної освіти. *Studia methodologica*. 2015. №41. С. 79–84.
4. Велитченко Л. Буттєві концепти як суб'єктивний зміст буття особистості. *Науковий вісник ПНПУ ім. К. Д. Ушинського*. 2019. № 29. С. 18–35.
5. Велитченко Л.К. Опозиційна модель свідомості. *Наука та освіта. Науково-практичний журнал Південного наукового Центру НАПН України*. 2002. № 2. – С. 12–15.
6. Внутрішнє мовлення. Вікіпедія. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
7. Гейзінга Й. Homo Ludens. Досвід визначення ігрового елемента культури / пер. з англ. Київ: «Основи», 1994. 250 с.
8. Зливков В.Л. Комунікативно-дискурсивний простір нарративної ідентичності особистості. *Психологічні технології ефективного функціонування та розвитку особистості : монографія / за ред. С.Д. Максименка, С. Б. Кузікової, В. Л. Зливкова*. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2019. С. 16–35.
9. Капустюк О. М. Особистісний смисл як складова самодетермінації особистості. *Актуальні проблеми психології* : зб. наук. праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України: статті. Т. VI. Психологія обдарованості. Вип. 9. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2013. С. 140–148.
10. Козаченко Ю.А. Внутрішнє мовлення та проблематика його вираження у драматичному творі (на матеріалі драми Бертольда Брехта «Життя Галілея»). *Сучасна філологія: теорія і практика*. (м. Одеса, 18 – 19 березня 2016 р.). С. 68–72.
11. Кондратенко Н. Внутрішнє мовлення у постмодерністському тексті. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 8. Філологічні науки (мовознавство і літературознавство)*: збірник наукових праць. 2009. Вип. 3. С. 160–165.
12. Кочан І. М. Лінгвістичний аналіз тексту: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2008. 423 с.
13. Лякішева А.В. Соціальна поведінка: сутність, типологічні та видові ознаки. *Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки*. 2012. №2. С. 23–26.
14. Носко Л.А. Рефлексія як особлива психічна реальність. *Актуальні проблеми психології*. 2015. Том VII. Екологічна психологія. Випуск 38. 2015. С. 351–360.
15. Омельченко І. Спілкування як комунікація, взаємодія і діалог із Іншим: суб'єктивний підхід. *Проблеми сучасної психології*: збірник наукових праць К-ПНУ імені Івана Огієнка, Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. 2015. №28. С. 375–384.
16. Розуміння та інтерпретація життєвого досвіду як чинник розвитку особистості : монографія / за ред. Н.В. Чепелевої. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. 276 с.
17. Татаренко А. Л. «Гіпертекст», «гіпертекстуальність», «ергодична література»: походження та окремі аспекти функціонування термінів. *Studia Slavistica*: збірник науков. статей / упор. і відп. ред.: С.Пахомова, Я.Джоганик. Ужгород: О. Гаркуші, 2011. Вип. 11: Елімінація мовних бар'єрів. С. 102–116.

18. Хома О. М., Хома Т. В. Культура мови як складова культури особистості. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*, 2017.V (51), Issue: 112. Pp. 24–27.
19. Щоденник. URL: <https://uk.wikipedia.org> > wiki
20. Bruner J. Life as Narrative. *Social research*. 2004. Vol 71. No 3. P. 691–710.

PROCESSUALITY OF INNER SPEECH AS AN INTERNAL GIVEN OF THE INDIVIDUAL

Leonid Velitchenko

*International Humanities University,
Fontanska Doroha, 33, Odesa, Ukraine, 65009
e-mail: leonidvelitchenko@gmail.com*

On the basis of the judgment about the constant internal speech activity, in which the objectivity of the individual's life activity takes place at every moment of time, it is asserted about her as a representative of personal mechanisms and, therefore, as a person as a whole. The emergence of the deep to the surface of the unfolded mental activity regarding events when there is a discrepancy between the individual consciousness and the facts of real reality indicates the direct mental "fabric" of the individual's experience of his materiality both as a person and as an individual. The importance of literary works for a more specific terminological anchoring of considerations about the processes of internal speech activity in terms of internal monologue, autodiologue, «stream of consciousness» as a mental representation of the individual in one or another context of life situations is emphasized. It is asserted the existence of such multidirectional tendencies in internal speech activity as a psychological continuum that is formed (the external forms the internal) and that which forms (the internal forms the internal) The importance of speech reproduction of circumstances that are directly related to the individual's sense of self as a person in the context of self-esteem and the level of harassment is especially emphasized, in the form of appropriate internal personal narratives, where the individual appears as the author of an oral text that not only interprets the event, but also places such accents, so that they most accurately and favorably for him in terms of evaluation express his idea of himself. A research method, similar to the methodology of the unfinished sentences test, is substantiated to obtain a generalized text mediation of the internal language activity typical for a given person. The possibility of obtaining specific empirical information about the semantic system of the studied persons is described.

Key words: personality, consciousness, inner speech, inner dialogue, narrative.